

GAZETĂ TRANSILVANIEI.

Gazetă ese de 2 ori: Joi'a si Duminec'a, Foi'a, candu concedu ajutoriale. — Pretiulu: pe 1 anu 10 fl., pe $\frac{1}{4}$, 3 fl. v.a. Tieri esterne 12 fl. v.a. pe unu anu séu $\frac{2}{3}$ galbini mon. sunatòria.

Anulu XXXVI.

Se prenumera la postele c. si r., si pe la DD. corespondenti. — Pentru serie 6 cr. Taxa timbrala a 30 cr. de fiacare publicare.

Nr. 60.

Brasovu 175 Augustu

1873.

Brasovu 15 Augutu n. 1873.

In dilele trecute esira prin diurnalele maghiare provocari preste provocari de catra capii partileloru si deputatii loru, ca in culmea crisei ce domina in financiele publice, se se adune la diu'a S. Stefanu pe 20 Augustu a. c. la Pest'a, spre a se consulta despre mesurele feritòrie de ruina, mai vertosu ca una bauca nationale se nu remana neinfiintata.

Jokai fù semnalatoriu provocarei si acum esí Horn dep. celu mai expertu in obiectulu economiei nationale si predica ruina totale, déca gubernulu nu va conchiamá diet'a iute pe cateva dile se iè mesure de a incungurá catastrofa ce mai amenintia tiér'a. Lips'a de bani, stagnarea comerçului si a industriei, pucin'a recolta si secet'a in Ungari'a si altele sub velulu acestor'a, ér' mai vertosu infintiarea bancei nationale svercolescu pe neodichnitii coriphei. Se le vedemu limbagiulu.

Unu Barabas Janos de pe Pust'a Ungariei apromite prin tòte diurnalele Pestei 60 mii franci in auru turcescu si francescu ai pune pe altariulu patriei si provoca la emulatiune si elu asia:

„Inca odata se se prefaca patri'a in altariu, pe care a fumatu atatu de adesu sangele patrioticu; se -lu incarcamu acumu cu tesaurele nòstre materiali, pentru ca viitorulu natiunei se se faca demnu de trecutulu ei, si se fia mare! Inca posede natiunea in tiéra atatu auru si argintu, incatul se pòta redicá indata o banca nationale.“

Inca odata se desceptamu focul iubirei patriei in natiunea nòstra, provocandu la fapta! Inca odata se sune lir'a serbatorésca sub pean'a poetiloru si a scriitorilor maghiari, se asude „Pressa“ suptu munc'a cea grea ince bogata de secerisiu, pentru ca societatea maghiara se se straforme, se se lege ca cu chitu in concordia si se fia sanetósa. Se -si deschida press'a collónale sale, publicandu ofrandele, pentru ca lumea se védia, ca scim sacrificá. Unu fondu de 20 millióne auru si argintu ajunge deocamdata a infintiá o banca nationala, pe basea acesteia se potu apoi emite 40—60 de millióne bancnote. scl. —

In Pest'a se se asiediè unu comitetu nationalu, care se organisese unu sistem de bance dupa mustr'a banceloru englese si americane spre a pune pe pitioare banc'a nationala.

Financiele ruinate, lupta pentru finançie, noue dari se incéreca in Ungari'a si dè „Reform“ vine tocmai cu unu proiectu, ca trebue fortificata Buda-Pest'a. In contra cui? Fortulu celu mai neatacasabilu e multiumirea popórelor interne, indesertu se incerca fortificari de capitale, déca fortulu fortelor, poporulu remane horopsitu si nemultiumitul. —

Natiunea, care sci a se entusiasmá la sacrificia pentru binele ei comunu cu tempu s'a scosu din tòte periclele. Timpulu còce tòte, ince numai atunci, candu ne sacrificamu si ne pregatimu din respoerti pentru epoc'a avisata de tempu, dér' fora pregatiri timpulu te trantesce si mai afundu de ce ai fostu? — Avisu la egoisti, cari nu voru a se ingrigi de cele publice comune, cari suntu fontan'a si a fericirei particulari. — La 48 inca se facea asemenei ofrande din partea maghiarilor, pana si argintariele le oferira pentru caus'a comuna si acum se desdaunéza cu panea si cutitulu a mana. —

— In Franci'a, dupa unirea capiloru monarchisti, Thiers a luat o positiune de observare, fora a se teme de reesirea loru.

Spania incepe a se consolidá cu republic'a ei federala; gubernulu spriginitu de cortese procede la invingeri si multiumirea publica cresce.

Indesertu ambla Germano-Prusi'a a se viri la ocuparea tronului prin unu Hohenzolnerianu spre a sugruma edificiulu republicanu latinu, ca concordia federala a elementului latinu va sci refrange pe dusmanii lui.

In Itali'a in Vaticanu tienù Papa in 25 Iuliu allocutiunea, in care amenintia cu excomunicatiune pe toti cei ce inventara, primira si sanctionara lega despre ordinile religiose. O dauna mare acésta incordare intre statu si bererica, pe care inse unita Italia o pòte imperiosu discordá cu plebiscitulu celu prepara.

In Anglia cabinetulu a primitu modificare; min. de interne s'a denumitu Lowe liberalu, si Gladstone remase numai premieriu, m. John Bright radicalulu domina pe Lowe si asia Anglia, candu reactiunea in Europ'a cresce, se inchina la liberalismu.

De sub Margau 22 Iuliu 1873.

Veneratulu ordinariatu metropolitanu gr. unitu prin circulariulu seu din 24 Iuniu a. c. nr. 1798 a impartasitusi preotimei respective specificatiunea parochieloru dechiarate prin ven. congressu scolastecu de capace pentru de a-si sustiené scólele in caracterulu seu confessionale prin poterile sale proprie, si a corespunde pre deplinu legei scolastecu din an. 1868.

Ince in multe dintre acelesi parochii se afia scóle confessionali beneficiate dela erariulu montanu, care ca atari prin decretulu inaltului ministeriu de cultu si instructiunea publica din 9 Maiu a. c. nr. 6481 s'a concrediutu esclusivu ingrigirei regesciloru inspectorii scolasteci, prin urmare acelési scóle cu acésta au devenit u comunalu adeca de statu.

Éta venerabile ordinariatu si congressu! ca de catra acelasi ministeriu, carele in 22 Fauru a. c. nr. 1 disese: „ca voint'i a s'a neci decumu nu e acea, ca se cuprinda scólele nòstre confessionali si se le prefaca pre aceleia in scóle comunali,“ acumu dintr'odata ne afiamu inaltu pacaliti, eludati si eschisi din unu numeru insemnatul alu scóleloru nòstre confessionali sub stématu de erariali, de unde se presimte, ca asemenea sorte ascépta si pre cele latte scóle confessionali neerariale, pentruca acelesi din causele specificate sub nr. 28 a. 1872 in „G. Trans.“ — in protocolele mai multor congressuri scolastice parochiale, si in Foi'a scolasteca nr. 1 a. c. a dnului Stefanu Popu, nepotendu pre deplinu corespunde legei scolastecu din an. 1868, ce cu privire la scólele elementare numai are parechia in lume, respectivii — voru sci afia nodu in parupa numai ca si pre acelesi se le prefaca in scóle comunali „omnia jam fient, fieri quae posse negabant;“ — dér' atunci apoi vomu vedé: ca si regescii inspectorii scolasteci pre langa tòta poterea si favorurile date loru de susu totusi nu voru potere reusi acolo, catu scólele loru asia numite confessionali se pòta corespunde pre deplinu amentitei legi, — in unele locuri dór' neci pre catu au progresat u acele in starea confessionale.

Aci ni-ar' placé déca inaltulu regimul ungur. ne ar' luminá — deslucí: pentru ce acea potere si acele favoruri, cu care suntu provediuti regescii in-

spectorii scolasteci comunali, nu suntu date si inspectořilor scolasteci confessionali? si specialminte:

a) pentru-ce laudatulu regimul nu numai in scóterea impositelor facute in favórea scóleloru confessionali nu dà mana de ajutoriu prin organele sale administrative civili, má nu concede neci din cassele comunali, cu atat'a mai pucinu dela dominiorii straini a se ajutorá?

b) pentru-ce legea scolasteca din 1868 in paralele sale favoritòrie nu se estinde si asupr'a scóleloru confessionali? si

c) pentru-ce aceeasi lege nu se modifica in punctele sale nefavoritòrie scóleloru confessionali? cindu si aceste au una si aceeasi vocatiune — destinatiune ca si cele comunali, cu acea unica deosebire: ca prin scólele comunali se venéza si maghiarisarea natiunilor nemaghiare, quod erat demonstrandum.

Acumur urmáza intrebarea: óre este dreptu si ecuitabilu, ca omulu se faca pre omu a fi acea, ce neci Ddieu neci natur'a nu l'a creatu a fi? si totusi trist'a esperintia ni-arata astufeliu de cutesari, din carile apare: ca in capetele ataroru incumetatori inca nu s'a facutu diua, ca se véda si se se convinpa odata, ca popórele nemaghiare nu se voru mai maghiarisá catu va susta pamentulu, prin urmare nu voru a formá lume maghiara de dragulu binelui ce l'au gustat, -lu gusta, si -lu voru gusta intr'ins'a.

Ér' tu amata natiune romana! de si dupa atatea lupte si suferintie grele, dupa multe asceptari fundate te vedi insielata, totusi nu desperá, ci te consoleze acea sperantia: cumca tempulu e unu medicu universalu, carele -ti va vindeca si ale tale adunci doreri si rane — déca nu vei sta neci tu cu manile in sinu — ca asia numai facundute sanetósa, te vei re'naltia la o stare mai favoritòria, ce ti se cuvinte dupa dreptulu si dreptate in strabunesculu teu pamentu. „Dabit Deus hisquoque finem.“ —

Unu romanu iubitoriu de natiunea s'a.

Blasiu 8/8. 1873.

Vorb'a multa

Corespondentele cunoscute dela P., acumu dela V., vene de nou cu una zama lunga, érasi de trei colóne, nu ca se demustre, ca vorb'a multa nu e seraci'a omului, ci numai ca se nu remania invingutòria quantitatea necunoscuta, — ci cea cunoscuta sub cruce.

Stilulu e omulu, — a disu óre-cene. Quantitatea cunoscuta védia, cumu -si va justificá inaintea publicului formele estetice: Mei drace etc.

Quantitatea necunoscuta nu are de a se ocupá cu d'al d'astea, — calea, valea peci 'ncolo. De gustibus non est disputandum.

De una ince, totu ar' face bene corespondentele †, se nusi uite — ca, déca X—Z este teologu, precumu presupune, de aci se nu iè ocasiune, de asi bate jocu in publicu de teologi, ca judanii de crestini, — ci se-si aduca a mente, ca multi, cari acumu suntu domni mari, inca au fostu ore candu teologi, numai catu acestia in urma au trantitu reverend'a, cumu dice francesulu, in urdice, si acumu unii din ei mandri si inalti striga

celor, ce au remasu teologi, in gur'a mare: Mei drace! si teologu!

Dixit cacabus olae, — si pre romanesce....

Z.

Bulgari'a.

(Capetu.)

Este impossibile ca activitatea nationale a bulgarilor se nu inainte si mai multu pe macedo-romanii din Macedoni'a, Epiru si Tessali'a, pentru ca se se destepete, se -si aduca amente de origine si se ajunga la convictiune, ca ei inca merita se aiba vietia nationale romanescă. Dupa unele date statistice culesse cu mare greutate din provinciile imperiului turcescu europen, numerul poporului cunoscute noue sub numirele Macedoromanii, Macedovalachi, Cutiovachi, romani din Daci'a aureliana, se apropiu la doile milioane, er' populatiunea cea mai compacta a macedoromanilor se dice a fi in Tessali'a. Nu este adeveratu, ca macedoromanii ar' locui numai in comune rurali (sate) si numai in tienuturile muntose, ci unu mare numru din ei locuesc si pe la orasie, ca comercianti si industriari; acestia inse suntu asia de grecti, in catu barbatii intre sene vorbesu numai grecesce, er' dialectulu macedoromanu mai este vorbitu inca numai de femei, seu adeca in sinulu familiilor. Incepertau a se destepeta ici colea si macedoromanii, er' mai alesu de optu ani incóce, decandu dela institutulu macedoromanu dela Bucuresci, condus de archimandritulu Averchie, a incepertu a se reintorce mai multi teneri in patri'a loru si a pane lumin'a pe mesa, mai multe comune au incepertu se -si deschida scole nationali. Amu vedintu inse, ca inainte cu trei ani unulu din episcopii greci afurisi scola romanescă si midiulocu inchiderea ei pe unu tempu ore-care. In dilele trecute citiramu alte sciri de natur'a acesteia, ca adeca sancta patriarchia ar' fi midiulocu dela gubernulu turcescu una nota catra ministeriulu romanescu, prin care se pretende inchiderea institutului macedo-romanu dela Bucuresci si delaturarea parentelui Averchie din functiunea sa. Se spune, ca acea nota ar' fi ajunsu la Bucuresci in aceeasi luna, in care ajunsese si not'a ministeriului ungurescu, prin care se repetiesce in modu categoric pretensiunea redicata mai antau in a. 1868, ca subventiunea votata pentru scolele dela Brasovu, se nu se mai dea de adreptulu, ci se se traspuna pelanga nu sciu ce formalitati la consulatulu „Kezapo-Kpaxez,” careleva avé a-lu inainta la Vien'a, de unde se va transmette la Buda, er' de acolo se va stracura la suprem'a inspectiune a scoleloru gr. res. in Sibiu, de unde in fine subventiunea va ajunge si la Brasovu „fara prichana.” Fia, ca acesta mersu totu nu este tocma asia de brutal, precum e cea turcesca, care cere puru si simplu, cassarea scoleloru macedoromane, fora a promitte poporului macedoromanu inca scole turcesci. Asia ceva s'a intemplatu si la noi, inse inainte de anii epochali, pe candu pucinele scole romanesce era considerate ca totu atatea tetjunarii, institute de banditi si tradatori. Astadi ele suntu considerate de pericolose numai, pecatu tempu romanii nu -si essilédia limb'a nationale din scolele loru. In diu'a in care romanii isi voru renegá originea si voru rade totu ce este scrisu romanesce, se fia prea siguri, ca diet'a le va vota bugetu scolasticu cu prisosintia. Dér' écca, ca turci cei taiati impregiuru inca n'au ajunsu la atata pricepere, ca se faca din cutiovachii turci fora a le mai pune si conditiunea, ca se abjure christianismulu si se se taie impregiuru. De altumentrea aceasta diferentia de pareri a poporului dominatorie se potr' espli' forte usioru: turciloru le lipsescu Spahii de aceia de carii avemu noi, buna-éra ca unu. V. Toth, ca unu Lonyai, Szapári, C. Tisza, Zeik, Apor, publicisti ca Jokai, Hegedüs et comp., diarie ca Naplo, Hon, Reform, M. Állam etc., er' cutiovachiloru inca le lipsescu publicistii providentiali, carii se sparga murii cu capulu loru se se puna tiéra la cale numai cu ajutoriulu do-

centiloru dela scolele satesci. Intr'aceea grecii se luara cu binisorulu pelanga turci, le sioptira la urechie, ca se nu-si mai faca de lucru, se nu sufera ca cutiovachii inca se -si formede cleru romanescu cu dialectulu loru, pentru ca voru afila latinii din Occidentu de essentienta macedovlachiloru, te vei pomeni ca voru pretende si pentru a-cestia, formarea vreunui statu valachu. Déra temputu cōce töte si multe popora au inviatu din morti; mai potu inviatu si altele.

Desiu la 4 Aug. 1873.

† † †. In orasulu Desiu, eri in 3 Augustu st. nou s'a santu beseric'a noua gr. orient. radicata cu intela supradictoria prin locuitori de aici, cari au trecutu in lun'a Iuliu la relegiunea gr. orientale.

Prin aceasta beserica provisoria s'a intemeiatu turnulu asilului de credintia pentru giurulu estinsu nordu apusunu alu tiei.

Urmassi nemoritoriu Metropolitu fundatore si aparatori vigilante alu besericiei si turmei sale voru sci si se voru grabi a se folosi de acea amaratiune sulfeteasca generale, care s'a pregatitu prin starea precaria, — arbitria la romanii uniti, si s'a susutienutu merera cu mana de feru prin töte sistemele urmante una dupa alta — de si a diferit in constitutie si scopurile loru una de alta; — voru recunoscere inseminataea localui, dupa pusetiunea s'a etnografica si geografica; — voru cunoscere siunue unui pastoriu, cumu ar' fi potutu cunoscere si lucra altii, la anulu 1855, candu a preferit uunu unghiu de odihna ilusoria, — si voru intar sentinel'a in coltiu, unde prin crucisari'a furtunelor se destepeta totu madulariulu la vietia si sprigire imprumutata si susutienere propria.

La acestu asilu alu consciintiei se voru aduna — precum se prevede — toti porumbii din giurulu estinsu, relasati pana acumu in discretiunea porumbareloru economice, spre venare libera, fara cuib asecuratu cu drepturi, fara parinti naturali alesi spre aperare, — cu atatu mai degraba, cu catu porumbarele economice se potu stramuta si esplaota dupa fluctuationea venturilor, si e mai dulce graantiulu cascigatu cu sudore, iubire si sprigire imprumutata, in cas'a patriarchala parintiesca, de catu granulu indulcitu cu cugetu rezervat. — Sapienti satis. Unu unitu.

Votulu virile va da lovitura de morte magiarismului!

Comisiunea rectificatoria de darea proventeloru lucra de presentu prin comitate, si, precum si se scrie, voru intra cu votulu israeliti in comisiunile comitatense cu ghiotur'a. Se sci, ca israeliti suntu anteposturile germanismului cu planu comendate. Ast'a o sci si maghiar polgár si toti procliti ultraisti maghiari facia cu nationalitatile.

Ne aducem aminte, ca in anulu 1872, candu se pertracta not'a comitatului Bihoru pentru stergera voturilor virile, romanii reflectau la pericululu, ce potr' nasce din acestu votu si pentru maghiari, inse nu fura considerate reflexiunile loru. Asia d. e. D. Gabriele Manu cu acea ocasiune le prorocise maghiariloru din Solnociu in comisiunea comitatului, ca scaunele, pe cari le cuprindu adi si maghiarii nu le voru eredi si fii si nepotii loru, deca voru calari pe votulu virile, der' nime nu la sprijinitu, afara de unu singuru omu petruditoriu Megyes L. — Ce se vedi inse acumu? Dupa cumu se vede din lucrările comisiunei rectificatorie de darea pe provente in Solnociu, o se se realizeze si mai curundu profeti'a d. G. Manu, ca-ce acolo pana acumu vinu 50—60 israeliti se le ocupe scaunele in comisiunea comitatelor. (Sic!) Poena peccati ii va ajunge pre cei ce abusaza cu poterea spre isolarea romanului prin votu virile! Sera poenitenti'a in fundo! — Sarcasmu, nu ironia simpla ve astépta! Tiene minte!

Dobr'a 3/15 Iulie 1873.

Onorab. Dle Redactore!

Arare-ori avemu ocasiune a vi scrie de prin partile nostre, — pentru ca suntem camu departe de lumea mare. — publiculu romanu abia scia, deca mai existam si noi. — Vin'a, dreptu, in catu-va e a impregiuriloru, — der' s'o marturisim sinceru, in mare parte e si a nostra, pen-

tru ca ne ocupam camu pucinu noi de noi, si despre ale nostre.

Se facem d'r' ast'a data exceptiune. Vi este cunoscutu, onor. Dle Red., ca inteleghint'a romana din cottulu Uniadorei, patrunsa de nobil'a misiune a Asociatiunei Trne, a grabit uunu Despartimentu (alu VI) alu Asoc. — organizandu-se conformu recerintelor statutelor Asoc. — Si ca scopulu se se realizeze catu mai curundu, a si tienutu ast'a ierna in Dev'a o adunare generala.

A dou'a adunare generala a Despartimentului VI, era se se tien a. c. la 1 Iulie s. n. — inse din caus'a repausarii fericitului archeepiscopu Andrei — se amana pe 8 Iulie s. n.

Diua adunarii generali a despartimentului VI, pentru noi, — unde arare-ori se facu asemenea adunari — a fostu una din cele mai asteptate.

Inteleghint'a romana de aice, inca de tempuriu s'a intrunitu, formandu unu comitetu pentru primirea óspetilor si arangiarea adunarii gen.

Sosi apoi si diu'a dorita — der' nu asia precum a fostu dorita. — Óspetii se adunau incet. Pe la 10 ore deminéti'a sosi si directorele Despartimentului onor. dnu Ioanu Papu, demnulu si zelosulu protopopu gr. or. alu tract. Dev'a, insocitu de actuariulu Despartimentului — si, dore, dintre cei multi inteleghinti romani din Dev'a abia de doi — di doi.

Pe catu ni fu de mare bucuria si sperantia la sosirea acestora, pre atatu ne supera scirea, ca dnii rom. din Dev'a nu potu participa la adunarea gen. ca-ce nu potu lasa treburile loru de pre acasa . . .

Apoi vedi, amu avutu de ce se ne pregatim in urm'a promisiuniloru, cu cari ne nepadeau numai cu cate-va dile mai nainte!

Regretam, si suntemu constrinsi a esprime aici cea mai mare parere de reu pentru nepasarea si indiferentismulu chiaru acelor'a, cari avendu mediulce, capacitatea, chiamarea, ma si datorintia nationala de a ni da exemple bune, nu-si luara ostén'a a participa. Este unu pecatu nationalu acesta, — speram ince ca va fi celu din urma.

De locu dupa sosirea presedintelui si dupa salutarile si mangaiarile reciproce, se dete semnu, prin tragerea clopotului, ca romanii dobreni au serbatoria nationala.

Deci grabiram cu toti — cati eram adunati, — la frumós'a si specios'a beserica gr. or. din locu, unde dupa invitarea indatinata a presedintelui, si sosirea aceluia, ni intruniram in adunarea generala a Despartimentului VI alu Asociatiunei trane.

Dupa invocarea spiritului suntu — diu directore, ca presedintele adunarii gen., tienu unu discursu pre catu de interesantu pre atatu de insufletitoru, facandu istoria cu inseminataea si importanta a asociatiuniloru, si in specia a Asociatiunei trans. — apoi declarandu — sedint'a de deschisa — i-a cuventul onor. dnu Romulu Crainicu, tinerulu preputu gr. or. de aice, salutandu si bineventandu óspetii intruniti.

Directorele resp. presedintele adunarii apoi ceti program'a adunarii si rega pre actuariulu Despartimentului dlu Alesiu Oliariu conformu programei se cetésca reportulu comitetului Despartimentului VI, relativ la agendele de pana acuma.

Din acelu reportu se vede, ca comitetulu Desp. VI a facutu toti pasii pentru implinirea datorintei sale, pentru ce i si esprimem multamitele nostre.

Dupa acésta urmă inscrierea membrilor. — Numerulu membriloru noi se urca aproape la 25—30. Se traiésca!

Devenindu vacantu unu locu din comitetulu Desp. prin departarea dlu Iuliu Bardosi — adunarea generala alege in localu lui, unanimu, pre dlu Simeonu Piso, asesoru la judecatoria orf. din Dev'a.

In intielesulu programei, actuariulu presintă adunarii elaboratulu comitetului Desp. — cu privire la ajutorarea acelorui tineri romani din partile aceste, cari se voru aplică la meseria.

Adeca comitetulu Desp. a elaboratu nesce state, regule seu nu sciu cumu se le numescu, in care se facu dispuseiuni, cumu romanii de pe aice ar' potr' mai usioru indemná si ajutá poporulu, rom. ca se-si dè copii si la meseria. — Adunarea asculta cu multa placere elaboratulu, si primește salutaria idea cu multa insufletire — si deci trece de locu la desbaterea speciala.

Desbatendu-se doi trei paragrafi — dorere, intrevini unu incidentu ce nu avea acolo locu,

si astfelui desbaterea ulterioara se amana pe adunarea venitaria, ce se va tine in opidulu Uniadóra. —

Conformu programei urmă apoi discursulu lui F. H. Longinu „Despre iusemnatarea si folosulu economiei nationale.“ — Alesiu Olariu, din cauza tempului inaintat, nu a datu cetire de siguru interesantului seu discursu insinuat! —

Presiedintele apoi érasa tienu unu frumosu cuventu de adio, si noi — ni departaramu cu „la revedere in Uniadóra“ si cu óresi cari mustrari interne, pentru (?) cele ce se petrecuta in asta adunare generala.

Dupa adunare fratii de unu sange se intru-nira éra, la otelulu orasienescu, la unu banchet. —

Acésta untrunire parea ceva mai cordiala Amu fostu preste treideci de persoane — va se dica cu ceva mai pucini de catu la siedint'a adunarii. — Ni pare reu, ca nici aici precum nici la siedintia nu vediuramu dame romane. — Relativu la decurgerea banchetului, avemu se amintimua, că o asemenea petrecere romana pucine amu vedutu, — era unu ce imbucuratoriu a vedé cordalitatea neresfaciata si buna ordine ce dominá la acestu banchetu. — Una nu ni-a placutu, ca in ordinea toastelor, nu s'au tienutu regulele, ce suntu a se tineea la banchete. —

S'au toastatu pentru dobreni, apoi pentru directorele Desp., pentru memori'a repausatului fundatoru si fostu presiedinte alu Asoci. pentru actualulu presiedint'e, pentru preutii si invetiatori romani, pentru poporulu si intelectualia romana s. a. —

Este memorabilu acestu banchetu si pentru acea, pentru ca cei de facia, — vediendu ca adunarea gen. de aici nu reusi a realisá salutari'a idea a comitetului Desp. — pontru că ea totusi se fia imbraciuata, si că totusi se se realisedit scopulu in catu-va — facura o colecta, pentru de a face unu fondu catu de pucinu, din care se se pôta ajutá inca estu-anu unulu séu doi baiati, rom. cari s'ar' aplicá la meseria — si rogara pre onor. dnu directore, că se conchieme catu mai curundu o adunare estraordinaria in caus'a ast'a la Uniadóra, că proiectulu se se publice in diuarele nationale, că astufeliu la venitóri'a adunare generala, studiatu de cei interesati se se pôta desbate si intregi catu de bine. — Si astufeliu s'a diresu in catu-va la banchetu, cea ce s'a stricatu la siedintia. —

Cu acésta ocasiune mi-iau voia a mai insemana ca pe la noi domnesce o saracia mare, bucatele, de vr'o cati-va ani — mai nici ca se facu, apoi in continuu suntemu pedepsiti cu piétra, ploi infri-cozate, ce ni causara daune irreperabile si enorme, — má in tempulu din urma inca si coler'a incepe a se lati pe la noi, si inca intru asia mesura in catu in comunele vecine, remanu case góle, si cei mai multi suntu fugiti la munti si codrii. —

Aici de lasati perimu deavalma si nu se facu disperatiuni mai nimica in favorulu nostru. —

Revenindu érasa la cele ce se referescu la adunarea generala tienuta la noi, nu potemu a nu face atenti pre toti fratii nostri romani, ca, cu asemenea ocasiuni se se prepare mai bine la desbaturile ce voru se urmeze in siedintie si că la tóte in lume, se se ingrigésca de ordine. — Se speramtu ca adunarea generala din Uniadóra se va tiené catu de curundu si vomu face mai multu de catu ni succese cu ast'a ocasiune.

Deci la revedere in Uniadóra!

Unu Dobranu.

Expositiunea universala din Vien'a.

(Studiu dela d. M. Cretulescu, comisariu generalu alu expositiunii romane din Vien'a.)

Acum, candu oper'a expositiunei la Vien'a este terminata, potemu incepe a vorbi despre dansa. Era de folosu se asteptamu că fi-a-care din sectiunile care compunu acestu imensu concursu internationalu se-si completeze lucrările loru, pentru că se nu ne expunem a emite o opinione séu o apreciare asupra caria amu fi fostu pôte siliti se revenimus. Trimisa de guvern si insarcinata in specialu a dirige instalarea sectiunei romane la palatulu expositiunei din Vien'a comisiunea a socotit, ca din acelu momentu era de datori'a ei a se pune in relatiune directa cu tiera sa care i-a intrebatu cestiunea intereselor sale: a face cunoscute in Romani'a amanuntele interesante a le minunelor gramadite astadi in capital'a Austriei, a studia, a compara, intre densele productele de aceeasi natura a le fia-carei tieri si — mai cu séma dupa cumu

acesta intereseaza mai multu chiaru tiera nostra, — a face óre cumu unu studiu seriosu si comparativu alu importantiei industriale, comerciale, productive si intelectuale a Romaniei in facia celorulalte poteri. Acésta este opera ce intreprindemus astadi, caria pretindemus prin o critica severa, dérădrépta, se-i pastram caracterulu esentialu de ne-partinire ce i se cuvine. Scopulu celu mai importantu alu unei expositiuni pentru unu populu intelligent, este de a trage folosu din progresele implinite in fia-care ramura la deosebite grade in alte tieri; la unu asemenea scopu ne vomu sili si noi se ajuogemus pentru Romania, cautandu in acelasi tempu se facemus succesivele nóstre publicatiuni catu mai interesante se va puté. Inainte de tóte se cuvine a descrie totulu marei opere si a aruncá o cautatura de ochi generala asupra diferitelor galerii ale palatului inaltiatu in Prater, unu felu de tablou alu marelui concursu internationalu din 1873.

Cifrele suntu catra acestea destulu de elo-ciente spre a arata ca, cautandu a crea e opera mai maréti'a inca de catu cele precedente, domnulu Dr. Schwarz a ajunsu pe deplin la scopulu ce'si pro-punea.

Expositiunea dela	Anii	suprafata totala in metri	Locuri acoperite	Gradini si curti
Parisu (champs de Mars)	1867	441,250	158,814	282,936
Vien'a (Prater)	1873	2,330,631	114,632	2,215,999

Ceea ce dovedesce limpede, ca expositiunea universală din Vien'a este de 5 ori mai mare decatul aceea din Parisu (1867). Se mai baga de séma, ca spatiul reservat gradinilor este de 10 ori mai intinsu de catu celu consacratu la Champs de Mars. De n'ar' fi vorba de catu de aceasta, afara de edificiu in sine, totulu expositiunei din Vien'a este cu multu mai frumosu decatul la aceea a Parisului. Acolo se trasese cu multu gustu in adevaru nesce forte frumose parteruri englez, inse niciu nu s'ar' puté apropiá de aceasta adeverata natura, de aceste buquete de arbori gigantici, de aceasta padure seculara a Praterului, care incungiora cuprinsulu expositiunei si care armoniseaza pe deplin cu grandiosulu operei intreprinse.

Cifrele enorme relative la insusi loculu expositiunei ne-au datu der' incredintarea ca, niciodata nu se concepuse inca unu mai maretu proiectu. Vomu examiná astadi folosulu ce s'a trasu dintr-insulu. Cu catu loculu este mai mare, cu atatu opera este mai anevoioasa. Ce forma se se dè construc-tiilor palatului? Astăt'a era punctul c lu mai greu de desvoltat. Orasulu Vien'a numera cateva monumente remarcabile detorite d-lorul Vander Null si Siccardsbourg. Planurile supuse totu de acesti doi archiecti destinsi, fura pusa inca dela 18 Sep. 1871, in executiune de catra d. colonelul Werner. In cursulu lucrariloru, experient'a arata, ca trebuia introduce óre-care modificatiuni, a fi fostu in adeveru o mare gresiala de a nu tineea séma de dansele. Corpulu constructiunei infaciosiaza aprópe aspectulu unei lungi galerii impartita in dôue de o potriva parti prin unu forte intinsu punctu centralu care este: Rotond'a. In facia primblariloru parterului despre orasiu, se arata pôrt'a Vestului, la cealalta extremitate, pôrt'a Estului, in drépt'a portalulu Nordului si la stang'a marea intrare principala. Totalulu edificiului este incomensurabilu si resolva in perfectiune problema atatu de grea a capacitatii trebuintiose spre a contine lucrările industriei humane in multele sale manifestari, impar-tirea si clasificarea loru. Si tocmai acésta face din expositiunea Vienei o opera speciala si care o deosebesce cu totulu de expositiunile precedente:

Palatulu de cristal din Hyde-parc la Londra (1851.)

Palatulu industriei din Champs Elyssés la Paris (1855.)

Palatulu din Champs de Mars, Paris (1867.)

Pôte vomu ave ocaziunea de a reveni in cur-sulu studiului nostru asupra avantagelor séu lip-setelor ce infaciosiaza aceste osebito constructiuni, inse este o opera particulara deosebita prin marime, cu tóte ca face parte integranta din palatulu expositiunei, acésta este Rotonda.

Rotonda este opera, este ideia, este copilulu, că se dicemus asia, esitu din capulu unu din cei mai mari ingineri englez, D. Scott Russell, care a datu deja probele unei adanci experientie si unei inalte capacitatii, candu cu lucrarea insemnatórie a

expositiunei universale din 1862 la Sydenham. Ca-tră acestea cu cati-va ani mai inainte executiunea colosală a corabiei Great-Eastern da de atunci chiaru mesura marelui si gigantescului proiectu ce potea concepe D. Scott Russell. Inalta de 84 m. aprópe, Rotunda are 107 m., 90 centimentri de diametru. Edificiulu este asediatu pe 32 stilpi de feru de dimensiunile urmatore:

Lungime 3 metri 48, largime 1 metru 22, inaltime 24 metri 40; asupra acestei felii de base este asediatu invelitórea conica a Rotondei, care se numesce: Cupola. Vomu face interesant'a ei descripsiune in publicatiunea urmatore, inainte de a strebate numeróse galerii care trebuie se ne con-duca la sectiunea Romaniei.

(Monitorulu) Romaniei.

(Va urmá.)

REGULAMENTULU

pentru disciplin'a besericésca in Romani'a, votatu de sinodulu besericiei autocefale ortodoxe romane din Romani'a in sied. sa din 22 Maiu 1873, sanctionatu de Domnitoru prin decr.

din 7 Iuniu 1873, nr. 1183.

(Urmare.)

CAPITOLULU IX.

Despre bibliotec'a monastirei.

Art. 101. Fia-care monastire va avea una biblioteca in care, pelanga cartile officiului divinu, se voru pastra si alte carti de sufletu folositore, precum: bibli'a, scrierile santilor parinti si alte carti morale si scientifice.

Art. 102. List'a de asemenea carti se va comunicá monastirilor de episcopulu eparchiotu.

Art. 103. Unulu din monachi se va insarciná de superioru cu functionarea de bibliotecariu, carui'a se va incredintá dupa catagrafia bibliotec'a cu tóte cele ei apartienetore.

Art. 104. Bibliotec'a va fi asediatu in una din incaperile monastirei.

Art. 105. Bibliotecariulu va avea una condica legalisata de comitetu in care va subscrive perso'n'a ce a primitu dela biblioteca vre-una carte, si bibliotecariulu va ingrigi că cartile liberate dela biblioteca se se reintérne de primitoru in starea in care a primit'o.

Art. 106. Din bibliotec'a monastirei nu este invoit u a se da vre-una carte afara de coprinsulu monastirei fara unu ordinu speciale din partea superiorului.

Art. 107. Fia-care monastire va avea si una condica legalisata de autoritatea eparchiale sub numire de „Sinodicu alu monastirei.“ In sinodice, se voru trece numele cititoriloru si ale tuturor bine-facutoriloru monastirei, cu aretare de anulu candu s'a infinitat monastirea, de numele persónelor ce au contribuitu, si cu ce anume au contribuitu, precum si de anulu candu s'a facutu vre-una bine-facere monastirei si de cine anume.

Art. 108. Sinodicu se va pastra cu cea mai mare ingrigire in bibliotec'a monastirei atatu pentru vecinic'a pomenire a bine-facutoriloru la santele officii, catu si pentru a servi de materialu la istoria monastirei in specialu si a besericiei nati-onale in genere.

Art. 109. Extractu de numele cititoriloru si ale bine-facutoriloru se va pastra la santulu jert-felinu pentru a se pomeni in tóte dilele dupa orandu'l' a besericiei ortodoxa.

Art. 110. Form'a sinodicului se va da de catre autoritatea eparchiale. Superiorulu va priv-eghiá a se trece in elu fara amanare tóte casurile de bine-facere, reportandu totu-odata si episcopulu eparchiotu.

Dispozitiuni generali.

Art. 111. Nici una autoritate nu va puté face vre-una dispositiune prin monastiri fara una prealabilă cointelegera cu episcopulu, in a caruia eparchia se afla monastirea.

Art. 112. Regulamentul acest'a se va citi la trapeza, la incepertulu fia-careia luni, cu necon-tinenire totu-deauna, că se devina a fi cunoscutu de toti in tóte amanuntele lui.

Art. 113. Pentru tóte casurile neprevedute prin acestu regulamentu, superiorulu va cere deslegare la chirarchulu eparchiotu.

Acestu regulamentu s'a votatu in unanimitate de catre santulu Sinodu alu santei besericici autoce-phale ortodoxe romane, in siedint'a s'a dela 29 Maiu 1873.

Președinte, Nifonu, metropolitul Ungro-Vălachiei.

(L. S. Sinodului).

Art. II. Ministrul Nostru secretariu de Stat la departamentul cultelor și alu instructiunii publice este insarcinat cu aducerea la indeplinire a decretului de facia.

Datu in Bucuresci, la 7 Iunie 1873.

CAROLU.

Ministrul secretariu de Stat la departamentul cultelor și instructiunii publice, Chr. Tell.

Nr. 1,184.

CAROLU I.

Prin gratia lui Dumnezeu și voința naționale, Domnul român,

La toti de facia și viitor, sănătate;

Asupra reportului ministrului nostru secretariu de stat la departamentul cultelor și alu instructiunii publice sub Nr. 5,825;

Vedeți votul datu de sanctul Sinodul alu santei beserică autocephale ortodoxă română, în siedintă sa dela 25 Mai 1873;

Vedeți diurnalul consiliului nostru de ministri, încheiatu in siedintă sa dela 1 Iunie 1873;

In virtutea Art. 15 din legea pentru alegerea metropolitilor și episcopilor eparchiilor, cum și a constituirii santului Sinod,

Anu decretat și decretam ce urmă:

Regulamentul de procedură în materii de judecata beserică.

(Va urmă).

Publicarea protocolelor cartilor funduarii în Transilvania.

E d i c t u .

Despre publicarea cartilor funduarii pregătite respective susținute în comunele tienătoare de sedrii judecătorișca din **Fagaras**, împărțite judecătorilor cercuale din Sărcaia și Zernesci; în cetatea libera regia Brasov, precum și în acele comune ale judecătoriei cercuale din Satulungu (Hosszufal), care concurădă la sedrii judecătorișca din **Brasov**; mai incolo în comunele tienătoare de sedrii judecătorișca din **Sighișoara** — împărțite judecătoriei cercuale de acolo; în cetatea libera regia **Sebesiu** și — luându afara comună Vurpordu — în comunele judecătoriei cercuale din Nocrihu (Ujegyház) tienătoare de sedrii judecătorișca din **Sibiu**; în comunele sedriilor judecătorișca din **Kezdi-Vásárhely** și **Csik-Szereda** împărțite judecătorilor cercuale din Kezdi-Vásárhely, Kovászna și Csik-Szent-Márton; în comunele sedrii judecătorișca din Mureș-Vásárhely — împărțite judecătoriei cercuale din Mező-Bárd; în fine în comunele sedrii judecătorișca din **Bistriția**: Cepanu, Terpiu și Dipsia — tienătoare de judecătorișca cercuale din Bistriția.

Nr. 3710—1873.

In urmă ordinătionei înaltului ministeriu reg. ung. de justiția ddto 15 Iulie 1873 Nr. 22,669 în privința mentionelor operate de carti funduarii se fac cunoscute urmaterele:

I.

Localizarea pentru introducerea cartilor funduarii este pe deplin terminată:

a) In comunele sedrii judecătorișca din **Fagaras**, tienătoare de judecătorișca cercuale din Sărcaia, adeca in comunele: Comana de Josu, Venetia de Josu, Buciumu, Comana de Susu, Venetia de Susu, Gridu, Cuciulata, Lupsia, Mundra, Ohaba, Sina vechia, Parau, Persani, Sărcaia, Sărcaia, Todorita, Sina nouă și Vadu.

b) In comunele sedrii judecătorișca din **Fagaras**, împărțite judecătoriei cercuale din Zernesci, adeca in comunele: Poiana marului, Moieciu de Josu și de Susu, Fundata, Holbacu, Magura, Tohanu vechiu, Pescera, Porta, Predealu, Simonu, Sitnea, Sohodolu, Tientariu, Branu, Tohanu nou, Vledeni și Zernesci.

c) In cetatea libera regie **Brasov**, tienătoare de sedrii judecătorișca de acolo.

d) In comunele sedrii judecătorișca din **Brasov**, împărțite judecătoriei cercuale din Satu-

lungu (Hosszufal) adeca in comunele: Bacifalu, Budilea, Buzău, Csernátfalu, Satulungu (Hosszufal), Markos, Teiu (Nyén), Purcărețiu, Terlungianu, Türcs si Zizin (Zajzon).

e) In comunele sedrii judecătorișca din **Sighișoara**, împărțite judecătoriei cercuale de acolo, adeca in comunele: Trapoldu, Bene, Besia, Tiecumandru, Danes, Archita, Bisichiru, Hégen, Hasinaleu, Hétur, Banulu micu, Mosina, Miclosia, Bunu mare, Seusele mare, Nedusiu, Pipe, Prud, Radesiu, Réten, Siarpatocu, Siaisiu, Szász-Buda, Daia, Chirzu, Chizdu, Nadesiu, Lasle, Sidirisu, Volcani, Vosling, Zoltani, Felacu.

f) In comunele sedrii judecătorișca din **Sibiu**, împărțite judecătoriei cercuale din Nocrihu (Ujegyház), luându afara comună Vurpordu, care mai in urma s'a afiliat judecătoriei cercuale mentionate, și in care comuna pona acumă localizarea anca nu s'a finit, și adeca in comunele: Olcina, Bendorf, Tiechendalu, Fofelde, Gainari, Glimboca, Holzman, Cornetielu, Ilenbacu, Colunu, Chürpöi, Marpodu, Nucedu, Oláhujfal, Sasauz, Agnita, Nocrihu și Vordu.

g) In cetatea libera regie **Sebesiu**, tienătoare de judecătorișca cercuale de acolo și de sedrii judecătorișca din Sibiu.

h) In comunele din sedrii judecătorișca din **Kézdi-Vásárhely**, împărțite judecătoriei cercuale de acolo, adeca in comunele: Alsó si Felső-Volál cu Caratna la olalta, Albis, Almas, Alceranta, Torja de susu și de josu, Bélafalva, Ciomortan, Dálunocu, Esztelnecu, Fel-Csernat, Futásfalva, Hatolyka, Icafalva, Kézdi-Martonos, Curtapatac, Lemhény, Maksa, Marchesi, Martonfalva, Matisfalva, Nyujtod, Oroszfal, Ozsdola, Peselnek, Polyán, Sárfalva, Szárazpatak, Szászfal, Szent-Katolna, Szent-Lélek.

i) Totu in comunele sedrii judecătorișca din **Kezdi-Vásárhely**, tienătoare de judecătorișca cercuale din Kovászna, adeca in comunele: Barátos, Bita, Czofalva, Gelencze, Haraly, Hilib, Imecsfalva, Kovászna, Körös, Láczfalva, Papolcz, Páké, Páva, Petőfalva, Szórcse, Tamásfalva, Telek, Várhegy, Zabala, Zágon cu Szita Bodza la olalta.

k) In comunele sedrii judecătorișca din **Csik-Szereda**, împărțite judecătoriei cercuale din Csik-Szent-Márton, adeca in comunele: Bankfalva, Csatószeg, Csekefalva, Csik-Szent-Márton, Jakabfava, Kászon-Altiz, Kászon-Feltz, Kászon-Impér, Lozna, Lázárfalva, Méreaság, Szent-György, Szent-Imre, Szent-Király, Szent-Simon, Tusnád, Ujfalu, Verebes.

l) In comunele sedrii judecătorișca din **Mureș-Vásárhely**, împărțite judecătoriei cercuale din Mező-Bárd, adeca in comunele: Bárdos, Bazidu, Kis-Lukenz, Kölpegy, Mező-Bárd, Mező-Bergenye, Mező-Madaras, Mező-Uraj, Sámsond, Kerecső-Sóspatak, Szabád, Szátelek, Székely-Uraj și Mező-Kapus; Riesiu, Gebrenisu și Pagocia se află anca sub comasare.

m) In fine, in comunele tienătoare de sedrii judecătorișca din **Bistriția**, și de judecătorișca cercuale de acolo, adeca in comunele: Cepan, Terpiu și Dipsia, unde localizarea acumă s'a finit.

Cartile funduarii pe deplin terminate ale comunei mentionate, din preună cu registrele parcelelor de posesiune, și desemnările linialementelor de acelea tienătoare se vor transpune dela 1-a Sept. 1873 la officialele de carti funduarii ordinate lungă judecătoriile mentionate sub II unde ale vede ori cui e permis in orele officiose.

II.

Affacerile de carti funduarii le proveze:

1. Sedrii judecătorișca din **Fagaras** pentru comunele enumerate sub I, a și b.

2. Sedrii judecătorișca din **Brasov** pentru libera cetate regie Brasov enumerata sub I. c, și pentru comunele enumerate sub I. d.

3. Sedrii judecătorișca din **Sighișoara** pentru comunele enumerate sub I. e.

4. Sedrii judecătorișca din **Sibiu** pentru comunele enumerate sub I. f.

5. Judecătorișca cercuale din **Sebesiu** — inputernicita cu affacerile in trebile cartilor funduarii pentru cetatea libera regie Sebesiu, enumerate sub I. g.

6. Sedrii judecătorișca din **Kezdi-Vásárhely** pentru comunele enumerate sub I. h și i.

7. Sedrii judecătorișca din **Csik-Szereda** pentru comunele enumerate sub I. k.

8. Sedrii judecătorișca din **Maros-Vásárhely** pentru comunele enumerate sub I. l.

9. Sedrii judecătorișca din **Bistriția** pentru comunele enumerate sub I. m.

(Va urma).

Nontati diverse.

† In 13 Aug. ne seceră coleră inca o viață scumpă. D. Michale Dobo de Rusca senator si inspector in Orestia, in etate numai de 33 ani nu se mai află intre vii. Fia-i tineră usioră si fia ultimă victimă intre inteligintă națiuniei! —

† Iuliu Bardosi inspector regescu de școala, in numele seu si alu societă sale Irin'a, nascuta Nistoru, alu sororei sale Elen'a, maritata după Nestor Ganea, perceptoare municipală in Nasăud si alu fiilor acestora Ioan si Sofi'a, alu matusiei sale Sofi'a, maritata Ziliusky, si alu celor-lalți consangenii, cu animă cuprinsă de celu mai profund doliu anuncia tristă scire despre moarte multă iubitei sale mame, respective soare, bune si sorore

AN'A Sabo din Lugosiu

veduva după Demetru Bardosi, comerciant in Reginulu Sasescu, nascuta la anul 1812, veduta la 1860, carea abia in timpul din urma se stămătă cu locuintă de impreuna cu mine la Sibiu, candu in 4 ale curentei primindu dela Reginu un telegramu, ca fiică sa Elen'a ar' fi cuprinsă de morbul cholerică, si grabindu-i la momentu intru ajutoriu, in 9 ale curentei (August) cadiu inasă victimă acelei infecții epidemice.

Fie-i tineră usioră!

(Colera). Coleră domina tare si in Prusia nordica pana la Danzig, si seceră mereu. In România in vîr 12 judecie obvenira dela 31 Iuliu pana 1 Aug. 58 morti din 354 atacati: in Craiova 9, Calarasi 12, Giurgiu, Braila cate 5. La Clusiu pana catra Reteagu, Bistriția, Sz. Regin domina infecții. Acum se află si in Sacele mai multe casuri. —

Avisu. Tragemu atenționea publicului nostru asupra broșurei esite din peană bravului român Ladislau Vajda, „Epistola deschisa către redactorul diuariului Telegraful român” etc. si tiparita după „Gazeta la Gött si fiu in Brasovu. Acestu opu, carele pertractă prea multe cestiuni de interes vital din viață publică si sociale a romanilor, merita se fia cetățu de totu cărturariul român, dela cetățu si sate. Se află de vendiare la librari'a lui „Zeidner” in Brasovu si la autorulu in Clusiu. — Pretiulu este 45 cr. v. a.

Subscrisulu -si ie libertatea a -si ofera Onoratului publicu

Carrale sale de transportu

pentru ori ce felu de marfuri si mobilia atatu la catu si dela gara pelunga provisionu forte moderat.

Asemenee primesce

Speditiuni

atatu pentru drumulu de ferru, catu si pe drumurile tierii, ascurandu prometia si servitiulu celu mai reale.

Totu odata -si recomenda On. Publicu si depositoriulu seu de vinuri de Transilvania de primă calitate, bine assortat. Brasovu in 4 Aug. 1873.

Justinianu M. Gramă.

Comerțul de produse, comisioane, spediteuni, incassi si depositoriu de vinuri din Transilvania, in mare.

3-3

Cursurile

la bursa in 14 Augustu 1873 stă asta:

Galbini imperiale	—	—	fl. —	cr. v. a.
Napoleoni	—	—	8 , 88	,
Augsburg	—	—	106 ,	— ,
Londonu	—	—	110 , 90	,